

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 26. mai 2015
(OR. en)

9242/15

DEVGEN 82
SOC 348
ACP 86
ONU 71
RELEX 427

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Teema: Nõukogu järeldused sooküsimuste kohta arengukoostöös

Nõukogu võttis oma 26. mai 2015. aasta istungil vastu käesoleva märkuse lisas esitatud nõukogu järeldused.

Nõukogu järeldused sooküsimuste kohta arengukoostöös

1. 2015. aasta on soolise võrdõiguslikkuse, inimõiguste ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamise jaoks ülemaailmses kontekstis murranguline aasta, pidades silmas 2015. aasta järgse arengukava üle peetavaid valitsustevahelisi läbirääkimisi. Sellega seoses on vaja erilist tähelepanu pöörata naiste ja tütarlaste õiguste edendamisele ja teostamisele, eelkõige seoses ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 (naiste, rahu ja julgeoleku kohta) vastuvõtmise 15. aastapäeva ning Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi vastuvõtmise 20. aastapäevaga. Nõukogu kinnitab taas oma pühendumust Pekingi tegevusprogrammi, Kairo tegevusprogrammi ja nende läbivaatamist käsitlevate konverentside tulemuste rakendamisele ning naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimist käsitleva konventsiooni kohaste kohustuste täitmisele. Samuti tervitab nõukogu naiste olukorra komisjoni 59. istungjärgul vastu võetud poliitilist deklaratsiooni ning kutsub üles täiel määral tagama naiste ja tütarlaste kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielik ja võrdne teostamine ning soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamise saavutamine kogu nende elu jooksul.
2. Euroopa arenguaasta raames Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi poolt 2. märtsil 2015 Riias korraldatud naiste mõjuvõimu ja säästva arengu teemaline kõrgetasemeline kohtumine andis võimaluse anda uut poliitilist hoogu ning kinnitada taas ELi kindlat pühendumust soolisele võrdõiguslikkusele, sotsiaalsele õiglusele, mittediskrimineerimisele ja inimõigustele.

3. EL ja selle liikmesriigid on jätkuvalt pühendunud kõigi inimeste kõigi inimõiguste edendamisele, kaitsmisele ja teostamisele. Nõukogu tervitab ELi ja selle liikmesriikide juhtivat rolli selliste rahvusvaheliste algatuste toetamisel, mis edendavad naiste ja tütarlaste õigusi, soolist võrdõiguslikkust ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamist, ning kutsub üles jätkuvale koostööle ja kooskõlastamisele ÜRO organitega, eelkõige ÜRO naiste õiguste agentuuriga, ning muude asjakohaste rahvusvaheliste foorumite ja osalistega. Naisorganisatsioonid on ELi olulised partnerid naiste ja tütarlaste õiguste, soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamise täielikul tagamisel.
4. Nõukogu rõhutab, et soolise ebavõrdsuse, diskrimineerimise ning naiste- ja tütarlastevastase vägivalda algpõhjuste ja riskiteguritega tegelemiseks on vaja ambitsioonikat ja ümberkujundavat lähenemisviisi. Nõukogu kordab, et naiste ja tütarlaste õigused, sooline võrdõiguslikkus ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamine peavad olema 2015. aasta järgse arengukava keskmes nii eraldiseisva eesmärgina kui ka horisontaalse küsimusena, mis tuleks integreerida kõikidesse säästva arengu eesmärkide sihtidesse ja näitajatesse. Samuti peaks see olema 2015. aasta järgse arengukava rahaliste ja mitterahaliste rakendamisvahendite ning selle läbivaatamis-, järelevalve- ja aruandlusmehhanismide oluline element. Lisaks rõhutab nõukogu, et oluline on tagada kooskõla arengu rahastamisega, pidades eelkõige silmas 2015. aasta juulis Addis Abebas toimuvat arengu rahastamise kolmandat rahvusvahelist konverentsi.
5. Nõukogu toonitab, et sooline võrdõiguslikkus on nii eesmärk omaette kui ka vahend säästva arengu saavutamiseks ning et naiste ja tütarlaste õiguste, soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamise alaste ambitsioonikate eesmärkidega peavad kaasnema piisavad rahalised ja mitterahalised rakendamisvahendid ning tugev poliitiline pühendumus kõigilt osalejatelt ja kõigil tasanditel. Sooteadlike poliitikate, programmide ja eeskirjade rakendamiseks ja parandamiseks tuleks tegeleda soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisega ja võtta konkreetseid meetmeid, sh rakendada sootundlikku ja ebavõrdsustega arvestavat eelarvestamist.

6. Nõukogu rõhutab, et naiste ja tütarlaste õigused, sooline võrdõiguslikkus ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamine on jätkuvalt ELi välistegevuse ja arengukoostöö poliitiline prioriteet, mida tuleks tugevdada ja mis peaks olema ühtne eranditult kõikides valdkondades. Nõukogu tuletab meelde, et oluline on vastu võtta kolmeosaline lähenemisviis, milles oleks tõhusalt ühendatud soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine kõikides ELi arengupoliitika ja -programmide etappides, ühises programmitöös ning soopõhistes meetmetes, ning poliitiline ja valdkondlik dialoog kõikide partnerriikidega.
7. Nõukogu rõhutab, et naiste ja tütarlaste ning selliste rühmade nagu lesbid, geid, biseksuaalid, trans- ja intersoolised inimesed (LGBTI) õiguste tagamiseks on oluline tagada kõikidel tasanditel ELi sise- ja välispoliitika sidusus. Eelkõige kordab nõukogu vajadust tagada poliitikavaldkondade arengusidusus ning kooskõla ELi järgmise inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (praeguse soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamist arengukoostöös käsitleva ELi tegevuskava jätkukava), ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1325 ja 1820 rakendamiseks ELi poolt võetava tervikliku lähenemisviisi, 2015. aasta järgseks perioodiks ette nähtud soolise võrdõiguslikkuse uue poliitilise strateegia ning strateegia „Euroopa 2020” vahekokkuvõtte vahel.
8. Nõukogu kinnitab taas ELi ja selle liikmesriikide pühendumust igasuguse naiste- ja tütarlastevastase diskrimineerimise lõpetamisele, sh selliste diskrimineerivate seaduste, poliitikate, normide ja praktikate kaotamise teel, mis piiravad naiste täielikku poliitilist, majanduslikku ja sotsiaalset kaasatust ja mõju ühiskonna kõikidel tasanditel. Erilist tähelepanu tuleks pöörata ka naiste ja tütarlaste mitmekordsele diskrimineerimisele ja nende tõrjutusele.
9. Nõukogu kordab taas, kui oluline on täiel määral rakendada naiste- ja tütarlastevastast vägivalda käsitlevaid ELi suuniseid ning võidelda naiste diskrimineerimise kõikide vormide vastu. EL ja selle liikmesriigid on võtnud endale ülesande ennetada ja kaotada igasugune naiste ja tütarlaste vastu suunatud vägivald nii avalikus kui ka erasektoris, sealhulgas inimkaubandus, koduvägivald, kahjulikud tavad, nagu naiste suguelundite moonutamine / lõikamine ning laste, varajased ja sunnitud abielud. Erilist tähelepanu tuleks pöörata soolisele vägivallale konflikt- ja konfliktijärgsetes olukordades, sealhulgas seksuaalsele vägivallale.

10. Nõukogu on jätkuvalt pühendunud kõigi inimõiguste edendamisele, kaitsmisele ja teostamisele ning Pekingi tegevusprogrammi, elanikkonna ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi ja nende läbivaatamist käsitlevate konverentside tulemuste täielikule ja tulemuslikule rakendamisele ning selle raames seksuaal- ja reproduktiivtervisese ning seonduvatele õigustele. Seda silmas pidades kinnitab nõukogu taas ELi pühendumust edendada, kaitsta ja teostada iga inimese õigust omada täielikku kontrolli ning otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma seksuaalsuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud küsimuste üle ilma diskrimineerimise, sundimise ja vägivallata. Lisaks rõhutab nõukogu ka vajadust tagada üldine juurdepääs igakülgselt kvaliteetsele ja taskukohasele seksuaal- ja reproduktiivtervisese alasele teabele ja haridusele, sealhulgas põhjalikule seksuaalkasvatusele ja tervishoiuteenustele. Nõukogu kutsub kõiki ELi institutsioone üles jätkama tööd kõnealuste küsimustega kooskõlas poliitikavaldkondade arengusidususe põhimõtetega. Nõukogu rõhutab, kui oluline on parandada arusaama seksuaal- ja reproduktiivtervisese ning seonduvate õigustega seotud elementidest ELi arengupoliitikas ning kutsub komisjoni üles andma nõukogule kõneluse küsimuse kohta aru aasta jooksul.
11. EL tunnistab rahu, julgeoleku, arengu ja soolise võrdsuslikkuse vahelisi seoseid ning naiste rolli konfliktide ennetamises ja lahendamises, rahuläbirääkimistes, vahendustegevuses ja rahu kindlustamises. EL on pühendunud sellele, et suurendada naiste osalemist rahuläbirääkimistel ja rahu kindlustamisel, eelkõige kodanikuühiskonna ja rohujuuretasandi naisorganisatsioonide rolli toetamise kaudu.

12. Nõukogu kordab ELi kindlat pühendumust ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 täielikule rakendamisele ning jääb ootama 2015. aasta oktoobris toimuva resolutsiooni kõrgetasemelise läbivaatamise ambitsioonikaid tulemusi. Nõukogu rõhutab vajadust võtta täiendavaid meetmeid, et lisada sooline perspektiiv rahu ja julgeoleku alase ELi tegevuskava kõikidesse etappidesse, elementidesse ja instrumentidesse ning tugevdada ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) raames läbi viidavate missioonide ja operatsioonide kontekstis ekspertteadmisi ja ressursse, ning innustab jälgima tulemusi kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete võrdlusandmete ja eesmärkide abil. Nõukogu tervitab kõrge esindaja / komisjoni asepresidendi kavatsust luua Euroopa välisteenistuse tulevase läbivaatamise raames kõrge tasandi ametikoht, mis on pühendatud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1325 ja soolise perspektiiviga seotud küsimustele.
13. Nõukogu tunnistab, et naised ja tütarlapsed on ebaproportsionaalselt mõjutatud ülemaailmsest toiduga ja toitumisega seotud kindlustamatuse ulatusest ning loodus- ja inimtegevusest tingitud õnnetuste mõjust. Nõukogu rõhutab, kui tähtis on pöörata kõnealusele mõjule piisavat tähelepanu ELi reageerimisel humanitaarhädalukordadele ning laiemas arengupoliitikas ja programmitöös, sh katastroofiohu vähendamisel. Samuti tunnistab nõukogu, et naistel on oluline roll toiduainete tootjatena, eelkõige väiketalunikena.
14. Nõukogu rõhutab, et on oluline vastu võtta terviklik ja kaasav lähenemisviis naiste ja tütarlaste õiguste, soolise võrdsuslikkuse ning naiste ja tüdrukute mõjuvõimu suurendamise edendamiseks kõikides ühiskonnasfäärides ja kogu nende elu jooksul, tuginedes mitmeid sidusrühmi hõlmavatele partnerlustele era- ja avaliku sektori osalejatega, sh kodanikuühiskonna organisatsioonide, inimõiguste kaitsjate, kutseliitude, erasektori ja akadeemiliste ringkondadega.
15. Nõukogu rõhutab, kui oluline on edendada naiste täielikku kaasatust ja juhtrolli poliitilise, majandusliku, avaliku ja eraelu kõikidel otsustamistasanditel. Nõukogu rõhutab vajadust edendada ja kaitsta kollektiivse tegutsemise võimalusi ja kodanikuühiskonna (sh vabaühenduste ning nais- ja kogukonnapõhiste organisatsioonide) tööd, et propageerida ja kaitsta naiste õigusi, soolise võrdsuslikkuse arendamist ja edendamist ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamist.

16. Nõukogu rõhutab, kui oluline on investeerida naiste ja tütarlaste võrdsetele võimalustele tuginevasse ja kvaliteetsesse alg-, kesk- ja kõrgharidusse ja tagada nende jaoks sellele juurdepääs turvalises, õiglasest ja soorolle ümberkujundavas õpikeskkonnas, samuti tehnilise ja kutsealase väljaõppe ning elukestva õppe võimalused.
17. Lisaks rõhutab nõukogu, et oluline on tagada naiste ja tütarlaste piisav ja tõhus juurdepääs muudele kvaliteetsetele esmatahtsatele teenustele, sh tervishoiuteenustele, mis hõlmavad laiaulatuslikku HIV/AIDSi ennetamist, ravi, hooldust ja toetust, ning puhtale veele ja nõuetekohasele kanalisatsioonile.
18. Nõukogu tunnistab, et naiste majandusliku mõjuvõimu suurendamine on nii eesmärk omaette kui ka eeltingimus säästva arengu ja kaasava majanduskasvu saavutamiseks. Nõukogu rõhutab erasektori keskset rolli naistele rahalise toetuse ning koolitus- ja töövõimaluste pakkumisel ning sooteadliku ettevõtja sotsiaalse vastutuse edendamisel. Nõukogu rõhutab vajadust luua soodne keskkond, eelkõige kõrvaldades sotsiaalsed ja õiguslikud tõkked, mis takistavad naiste juurdepääsu tootlikele varadele (sh maale ning muudele loodus- ja majandusressurssidele) ja edendades finantsalast kaasamist, samuti piisavad ja kättesaadavad sotsiaalkaitstesüsteemid igas vanuses naiste jaoks ning inimväärse töö standardid, mis hõlmavad võrdset tasu võrdse töö eest. Ühtlasi toonitab nõukogu, et on oluline toetada naiste ettevõtlust, sealhulgas kaasavate finants- ja ettevõtlusalast arengut toetavate teenuste, vahendite ja koolituse kaudu, ning kasutades progressi võimaldavaid tehnoloogiaid (sh info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid).
19. Nõukogu rõhutab vajadust kaasata mehi ja poisse ning edendada nende aktiivset osalemist ja vastutust käitumise muutmise toetamisel, diskrimineerivate sotsiaalsete normide käsitlemisel ja sooliste stereotüüpide vastu võitlemisel. Nõukogu rõhutab eelkõige vajadust saavutada tasustamata hoolduskohustuste ja majapidamistööde parem tunnustamine ja nende võrdne jagunemine meeste ja naiste vahel, samuti võrdne otsustamine majapidamistes. Sellega seoses viitab nõukogu ka asjaomastele Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioonidele¹.

¹ ILO konventsioonid nr 100, 111, 183, 189.

20. Nõukogu rõhutab vajadust jätkuvalt tugevdada soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamise alast tööd kõikides säästva arengu valdkondades, sh järgmistes valdkondades: kliimamuutused, makromajanduspoliitika, tööturg, erasektori areng, kaubandus, elatusvahendid, põllumajandus, energeetika, transport, infrastruktuur ja linnade areng.
21. Nõukogu võtab teadmiseks neljanda aruande, mis käsitleb ELi tegevuskava (soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise kohta arengukoostöös (2010–2015)) rakendamist² ja hõlmab ajavahemikku 2013. aasta juulist 2014. aasta juunini. Nõukogu tervitab edusamme, mida on tehtud sellistes valdkondades nagu poliitiline dialoog, koordineerimine ja partnerlus, ning ELi kindlat seisukohta 2015. aasta järgse tegevuskava kohta. Nõukogu tunneb siiski muret sellepärast, et tegevuskava rakendamine on olnud väga aeglane ja mittetäielik ning edu pole saavutatud sellistes küsimustes nagu soolise võrdõiguslikkuse analüüs, statistika, järelevalve, rahastamise jälgimine, tulemused ja mõju. Nõukogu kutsub komisjoni tungivalt üles rakendama aruandes esitatud soovitusi ning jääb ootama praeguse tegevuskava rakendamise lõpparuannet.
22. Nõukogu tervitab ka aruannet ELi toetuse hindamise kohta soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamisele partnerriikides aastatel 2007–2013. Nõukogu võtab teadmiseks aruandes esitatud tulemused ja järeldused ning kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust tungivalt üles rakendama selles esitatud peamisi soovitusi, eelkõige praeguse tegevuskava jätkukavas, alustades täieulatusliku reageerimisega juhtimistasandil. Nõukogu on mures selle pärast, et enamik ELi delegatsioone ei võta oma tegevuses soolise võrdõiguslikkuse aspekti piisavalt arvesse, jättes näiteks tulemuspõhise järelevalve puhul kohustuslikud soolise võrdõiguslikkuse hinnangud tegemata.

² ST 5732/15

23. Nõukogu kustub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles taaselavdama oma pühendumust ja juhtrolli seoses ELi ambitsioonika eesmärgiga saavutada sooline võrdõiguslikkus ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamine. Nõukogu rõhutab vajadust muuta sooline võrdõiguslikkus prioriteediks, ergutada parimate tavade kasutamist, tugevdada vastutust ja läbipaistvust ning tagada, et kõik programmitöö alased otsused on tõendus põhised ja tulemustele suunatud. Eelkõige kutsub nõukogu komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles võtma rohkem meetmeid, et tugevdada ELi delegatsioonide rolli ja vastutust, ning pidama esmatähtsaks riiklikul tasandil strateegiate, programmitöö, poliitika ja poliitilise dialoogi aluseks olevaid kvaliteetseid soolise võrdõiguslikkuse analüüse ja neisse investeerimist.
24. Nõukogu rõhutab, et tulemuste saavutamiseks on oluline teostada strateegilist järelevalvet, hindamist ja võtta järeelmeetmeid ning selgitada ja tugevdada aruandlust, sealhulgas statistikat, aruandekohustust ja juhtimislahendusi. Eelkõige rõhutab nõukogu vajadust määrata kindlaks selged eesmärgid ja sihipärased näitajad, mis on mõõdetavad soo, vanuse ja muude tegurite alusel liigitatud andmete põhjal, ning parandada eelarveeraldiste ja kulutuse jälgimist ning tulemuste mõõtmist. Seejuures tuleks püüda tagada tihe ja pidev kooskõla 2015. aasta järgse tegevuskavaga ning uue ELi rahvusvahelise koostöö ja arengu tulemuste raamistikuga. Nõukogu rõhutab, et ELi tulemuste raamistikus tuleb rohkem tähelepanu pöörata soolisele aspektile ning kutsub komisjoni üles andma aru soo ja vanuse alusel liigitatud näitajate kohta.
25. Nõukogu kutsub üles töötama välja tõhusam ja strateegilisem inimõigustel põhinev lähenemisviis, mis hõlmab peamisi ümberkujundavaid prioriteete, et vähendada soolist ebavõrdsust ja käsitleda sellega seonduvaid puudujääke, suurendada kõikide naiste ja tütarlaste mõjuvõimu ning täielikult tagada nende põhivabadused ja inimõigused. Nõukogu jääb ootama praeguse tegevuskava ambitsioonikat ja töökindlat jätkukava aastateks 2016–2020. Nõukogu rõhutab vajadust tugineda praeguse tegevuskava osas tehtud edusammudele, säilitades samas kolmeosalise lähenemisviisi, rakendada saadud kogemusi ning täiel määral käsitleda veel lahendamata puudujääke ja probleeme ning keskenduda tulemustele. Nõukogu kutsub komisjoni üles tagama, et praeguse tegevuskava jätkukava kajastaks kogu ELi välistegevust. Nõukogu tervitab ja innustab veelgi ELi ja selle liikmesriikide poolt vastu võetavat kaasavat lähenemisviisi ning jääb ootama käimasoleva töö elluviimist rakkerühma poolt uue tegevuskava ettevalmistamiseks.

26. Nõukogu kutsub komisjoni üles tagama piisavad rahalised vahendid ja inimressursid, et tagada naiste õiguste, soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamise valdkonnas võetud ELi kohustuste täielik täitmine. Nõukogu kordab veel kord, et selleks, et EL ja selle liikmesriigid saaksid näidata eeskuju, on vaja muuta institutsionaalset kultuuri, tugevdada poliitilist juhtimist ning suurendada suutlikkust, kooskõlastamist, sidusust, täiendavust ja vastutust.
-